

COMUNICARE ◀ MEDIA

Alina Bârgăoanu

TIRANIA ACTUALITĂȚII

o introducere
în istoria și teoria știrilor

t

CUPRINS

Cuvânt înainte	9
„Ștergeți presa din mințile voastre și gândiți-vă ce ar însemna viața modernă în absența acesteia!“	11
Raportarea la mass media — amestec de seducție și anxietate	11
Logica generalizată a mass media	13
Structura cărții	14

Capitolul I. „The model is the message“ — modele teoretice ale știrilor	19
I.1. Două modele ale comunicării: transmiterea mesajelor în spațiu, sau conservarea comunității în timp	19
I.2. Știrile ca informație și știrile ca semnal	24
I.3. Terapii diferite pentru maladiile știrilor	28
I.4. Știrile ca formă de cunoaștere	32
a) „Știrile nu sunt altceva decât istorie de cea mai bună calitate“	33
b) Știrile, bârfa, taifasul, zvonul — o problemă doar de credibilitate?	36
c) Știrile și divertismentul	39
d) Știrile și simțul comun	44

Capitolul II. De ce există știrile? Știrile între determinismul biologic și cel cultural	46
II.1. Viul grai — sistemul universal de transmitere a știrilor	48
II.2. „Apetitul pentru știri nu este un moft al perioadei moderne“	50

II.3. Știrile și devianța	54
II.4. Radar social defect	57
II.5. „Știrile — o invenție recentă“	59
II.6. Știrile iau naștere o dată cu apariția examinării publice	64
II.7. De la vești la știri	66
II.8. Funcțiile știrilor	71
II.9. Ce ne-ar lipsi dacă nu ar apărea ziarele	76
II.10. Mass media creează dependență de informații	78

Capitolul III. Istoria mijloacelor de transmitere a știrilor	80
III.1. Primele știri tipărite — „veștile din Italia nu au sosit încă“	82
III.2. Inovații ale presei scrise	84
III.3. Presa de senzație. Știrile ca formă de divertisment ..	90
III.4. Telegraful și demonii discursului jurnalistic: irelevanța, superficialitatea, incoerența	96
III.5. Consacrarea modelului informațional al presei	99
III.6. Jurnalele cinematografice de actualități — predecesoarele jurnalelor de actualități TV	100
III.7. Radioul ia locul presei scrise ca principală sursă de informații	103
III.8. Începuturile modeste ale jurnalului de actualități ..	108
III.9. Primele programe TV: mijlocul de comunicare devansa conținutul	111
III.10. Jurnalul CNN — „Repet, deci informez!“	115
III.11. Știrile online — între infoindividualitate și imperativul acțiunii comune	120

Capitolul IV. Pot știrile să reflecte realitatea?	
Istoria unei noțiuni: obiectivitatea jurnalistică	124
IV.1. Probleme teoretice ale obiectivității jurnalistice ...	125
IV.2. Perspectiva științifică și perspectiva hermeneutică ..	128
IV.3. Cristalizarea noțiunii de obiectivitate — interpretări ale unei istorii complicate	130
a) Empirismul naiv	132
b) Prima lege a ziarului: legea consecvenței	134
c) Declinul obiectivității jurnalistice	139

d) Atacul generalizat la adresa știrilor	141
IV.4. Critici la adresa crezului obiectivist	143
a) „Nu scriu mânat de motive partizane“	144
b) Știrile și realitatea construită social	148
c) „Falsul zeu al obiectivității jurnalistice“	150
IV.5. Semnificații ale obiectivității în funcție de contextul cultural	152
IV.6. Credința în obiectivitate	155
Capitolul V. Natura problematică a evenimentelor —	
Nu toate evenimentele se nasc egale!	158
V.1. Selectivitatea: problema centrală a mass media	159
V.2. „Categoriile de știri organizează experiența zilnică a milioane de oameni“	163
V.3. Diferența previzibilă dintre „realitate“ și „realitatea media(tă)“	165
V.4. De ce sunt știrile așa cum sunt?	169
V.5. Adesea, știrile sunt scrise dinainte; ceea ce se caută sunt detaliile	174
V.6. Criteriile de selecție a știrilor — profeții care se autoîmplinesc	178
V.7. <i>Old news is... news</i>	182
V.8. Știrile sunt definite prin prezența sau absența camerei de luat vederi	186
V.9. Știrile și evenimentele sau cum un protest devine Protestul	188
V.10. Alternative la modul actual de producere a știrilor	191
Capitolul VI. Efectele știrilor	194
VI.1. Lumea scripitoare difuzată de mass media și realitatea ștearsă	195
VI.2. Tirania noului	197
VI.3. Detașarea, ironia, trivializarea	200
VI.4. „Mass media ne învață cum să gândim“	202
VI.5. Bombardamentul (non)informațional	207
VI.6. Știrile și (tele)realitatea	210
Capitolul VII. Concluzii	213
Scurtă cronologie a știrilor	217

VII.1. Preistoria știrilor (-1451)	217
VII.2. Tiparul — prima revoluție comunicatională	218
VII.3. Vârsta de aur a tiparului (1700-1844)	222
VII.4. Mass media moderne și raportarea la actualitate (1844 — prezent)	226
 Bibliografie	 256